

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA
FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Suomen kestävän kehityksen toimikunta

Pöytäkirja 1/2015

Aika: Tiistaina 3.3.2015 klo 9.30 – 11.30

Kahvitarjoilu klo 9:00 alkaen

Paikka: Pikkuparlamentti, auditorio, Helsinki

TEEMA: Kestävän kehityksen kansallinen toimeenpano; toimenpidesitoumusten seuranta

Asialista:

1. Kokouksen avaus

Ympäristöministeri Sanni Grahn-Laasonen avasi kokouksen ja toivotti toimikunnan jäsenet tervetulleiksi. Grahn-Laasonen totesi aloituspuheenvuorossaan, että kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus on politiikan teon uusi malli, joka kuroo umpeen aukon politiikan ja käytännön toimeenpanon välillä.

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus ja sen pohjalta annetut konkreettiset toimenpidesitoumukset vahvistavat yhteiskunnallista oppimisprosessia siitä, mitä kestävä kehitys tarkoittaa. Sitoumusmallilla yhdessä laaditut poliittiset tavoitteet viedään käytäntöön yritysten, järjestöjen ja muiden toimijoiden antamien toimenpidesitoumusten myötä. Toimeenpano ei pysähdy hallituksen vaihtuessa.

Grahn-Laasonen kertoi, että toimikunnan asiantuntijapaneeli arvioi sitoumusten esittelyjen jälkeen, millaista laajempaa muutospotentiaalia tehdyt sitoumukset omaavat. Paneeli esittää myös näkemyksensä, kuinka kansallista kestävän kehityksen politiikkaa ja sen toimeenpanoa voitaisiin edelleen vahvistaa.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Johdanto konkreettisiin sitoumuksiin: Kestävän kehityksen ja kehityspolitiikan uusi liitto / Rio-prosessin perinnön hoitaminen ja uudistaminen

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Ulkoministeri Erkki Tuomioja alusti puheenvuorossaan kestävän kehityksen ja kehitys-politiikan uudesta liitosta ja Rio-prosessin perinnön hoitamisesta ja uudistamisesta.

Ulkoministeri Tuomioja totesi, että Suomi on pitkäjänteisesti ja tuloksetkaasti harjoittanut kestävän kehityksen politiikkaa. Tuomioja painotti muun muassa kestävän kehityksen toimikunnan roolia aktiivisena ja merkityksellisenä toimijana. Toimikunnan jäsenten tulisi nyt pitää mielessä vaikuttamisen perinne ja jatkaa sitä. Tuomioja painotti erityisesti sitä, että sitoumusmallin edistäminen on nyt tärkein tehtävä, jotta malli lähtee aidosti lentoon ja sitoumusten määrä kasvaa yli kriittisen pisteen.

Tuomiojan mukaan kestävän kehityksen Post-2015 -neuvottelut ovat ainutlaatuinen mahdollisuus yhdistää toisiinsa vuosituhattavoitteiden köyhyysagenda sekä Rion ympäristö- ja kehityskonferenssiin juurensa juontava Rion agenda. Näiden kahden agendan integroinnin myötä voidaan siirtyä yhteen kestävän kehityksen agendaan, mikä on globaalitasolla merkittävä edistysaskel. Tällöin uusin kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpano tulee olemaan avain asemassa.

Ulkoministeri kiitti toimikunnan pääsihteri Sauli Rouhista hänen pitkäaikaisesta ja tehokkaasta asiantuntemuksestaan ja työstään toimikunnan hyväksi.

4. Kestävän kehityksen sitoumusprosessin eteneminen. Toimenpidesitoumusten arviointi.

Pääsihteri Rouhinen totesi puheenvuorossaan, että Suomella on yhdessä hyväksytty pitkän aikavälin visio kestävän kehityksen, yleisperiaatteet kestävän kehityksen mukaisesta politiikasta sekä kahdeksan tiivistä tavoitetta kestävyteen ja niitä täsmentävät alatavoitteet. Olemme omalla sitoumuksellamme osana kansainvälistä muutostyötä. Suomen sitoumusprosessi on kansallinen käsitys siitä, kuinka transformaatio, suuri muutos, toteutetaan.

Yksittäiset toimenpidesitoumukset ovat tärkeitä, mutta todella vaikuttava käänne syntyy siitä, että yksittäiset hankkeet, kokeilut ja projektit ryhmittyvät, verkottuvat, klusteroituvat suuremmaksi muutosvoimaksi. Sitoumukset jakautuvat varsin hyvin eri päätavoitteiden alle. Lisää toivotaan kuitenkin etenkin kuntia, kyliä ja kaupunginosia mukaan.

Esimerkit konkreettisista sitoumuksista:

- Arkkitehtitoimisto Kanttia2: Markus Haapsaari

Arkkitehtitoimisto Kanttia2:n sitoumuksen tarkoituksena on suunnitella 500 vuotta terveenä säilyviä rakennuksia; so. tehdä kestävää ja laadukasta rakentamista, joka luo säästöä korjaus- ja huoltokuluissa, säästää luonnonvaroja ja energiaa, sekä kasvattaa kansallisvarallisuutta

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

ta. Kanttia2:n sitoumuksen antamisen jälkeen on syntynyt klusteri kiinnostuneista tahoista. Merkittäviä uusia yhteistyökumppaneita ovat muun muassa Outokumpu ja Consolis Oy. Aihe kiinnostaa myös Googlea. Rahoitusta tarvitaan edelleenOy

- Karl Fazer Ab: Nina Elomaa

Sitoumuksen tarkoituksena on ruokahävikin vähentäminen kaikissa Fazerin toimipaikoissa. Tarkoituksena on myös, että asiakaskunta lähtee mukaan. Esim. Case” Älä ruoki roskista” –kampanja on onnistunut ja mukana olleet koulut onnistuivat vähentämään lautashävikkiään.

- OKKA- säätiö: Erkka Laininen

OKKA-säätiön haastakampanja pyrkii haastamaan kaikki suomen päiväkodit ja koulut. Sitoumuksia on saatu aikaan 43 kpl. Koulutus- ja varhaiskasvatusalan sektorilla on valtava potentiaali. Yhteensä 3600 oppilaitosta. Erkka Laininen pohti myös voisiko haastekampanjan monistaa esim. yrityssektorille?

- SAK, STTK, AKAVA: Pia Björkbacka

Kestävää kehitystä työpaikoille -hanke on SAK, STTK ja Akavan yhteinen toimenpidesitoumus. Palkansaajaliikkeellä on lisäksi omia sisäisiä käytäntöjä, joilla edistetään kestävän kehityksen tavoitteita. Näiden käytäntöjen levittämiseksi ja vakiinnuttamiseksi SAK, STTK ja Akava sitoutuvat käynnistämään pilottihankkeen, johon sisältyvät ”Kestävä työ -koulutuspaketti ammattiliittojen käyttöön, ja ammattiliittojen omien kouluttajien koulutus. Koulutushankkeella levitetään tietoisuutta omien toimintatapojen merkityksestä työpaikoilla kestävän kehityksen edistämiseksi. Potentiaali on iso, ja jos saadaan liitos ymmärtämään merkitys 2 miljoonaa jäsentä työpaikkojen arkeen.

Keskustelua

STTK:n Leila Kurki kommentoi vielä Pia Björkbackan esitykseen liittyen, että SAK on hyvin sitoutunut ja innokkaana mukana sitoumuksessa. Pohdittava on, minkälaisen menetelmien sitoumus saadaan osaksi kaikkien organisaation jäsenten työtä. Fazerin Nina Elomaa vastasi, että haastavuus on aina siinä miten sitoumus saadaan menemään läpi kaikkialla, mutta esim. keittiöhenkilökunta on ollut innokkaana mukana.

Markus Haapsaari arkkitehtitoimisto Kanttia2:sta totesi, että Kanttia2:n sitoumus on iso ja kunnianhimoinen. Kanttia2 on tehnyt toimintasuunnitelman ja pilkkonut nämä pienempiin osioihin. Projekteille on omat toimintasuunnitelmat.

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Juha Pyykkö ulkoministeriöstä kommentoi, että sitoumuksella voi olla kilpailuetua myös kansainvälisillä markkinoilla.

Pääsihteeri Rouhinen totesi loppuun, että organisaation pelisääntöjen muuttaminen vie aikaa, jonkun on otettava tehtäväksi. Meillä on kehikko valmiina ja yhteinen pyrkimys, joten löytyy yhteisiä resursseja. Tarvitaan edelläkävijöitä.

- Maa- ja metsätalousministeriö: Katja Matveinen-Huju

Maa- ja metsätalousministeriön sitoumuksen avulla pyritään kehittämään edellytyksiä kotimaisen kalan alkutuotannolle ja jatkojalostukselle, jotta suomalaiset saisivat kestävästi ja vastuullisesti tuotettua kalaa ruokapöytiinsä. Tavoitteena on kotimaisten kalatuotteiden tuotannon kasvattaminen kestäväällä tavalla, kalavarojen tilan parantaminen, yhteistyön parantaminen kalataloussektorin sisällä. Sitoumuksella edistetään myös kalaan ja kalastukseen liittyviä terveys- ja hyvinvointivaikutuksia. Mitä uutta sitoumuksessa on? Tavoite on se, että tehdään lähestymistapa, jolla osallistetaan sidosryhmiä, saadaan lisää positiivista julkisuutta, ylitetään toimialarajat ministeriöiden sisällä. Tärkeää olisi saada kala osaksi ruokapoliittista keskustelua. Tuloksia sitoumuksesta ei vielä ole, sillä sitoumus on vasta kuukauden vanha.

- Energiateollisuus ry: Jukka Leskelä

Energiateollisuuden sitoumuksen visiona on hiilineutraali sähkö ja kaukolämpö vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteiden eteen on määrätietoisesti ponnisteltu. Energiateollisuuden toimenpidesitoumukseen valitut aiheet on pyritty valitsemaan niin, että ne linkittyvät laajasti yhteiskuntasitoumuksessa mainittuihin tavoitteisiin. Energiateollisuus ry:n tavoitteena on edistää hyvien ratkaisujen käyttöönottoa. Sitoumuksen tarkoituksena on myös tarjota mahdollisimman monelle nuorelle arvokasta työkokemusta suhdanteista riippumatta ja mahdollisuus tutusta energia-alaan kesätyön, harjoittelujaksojen, opinnäytetöiden ja yritysvierailujen kautta.

- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto: Pentti Hyttinen

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton sitoumuksen tarkoituksena on sanoa heipat fossiiliselle öljylle. Pohjois-Karjalan maakunta on vähentänyt CO₂-päästöjä. Fossiilisista polttoaineista menee 280 miljoonaa euroa maakunnan ulkopuolelle eli 1700e / asukas joka vuosi.

Keskustelua

Tuuli Hietaniemi Kepasta kommentoi, että tärkeintä olisi saada poliittisella ohjauksella yritysten vastuullisuus (ekologiset ja sosiaaliset) näkökulmat pakollisiksi. Hietaniemi kysyi myös, miten kansallisella tasolla järjestetään uusien kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpano Post-2015 huippukokouksen jälkeen? Kepa mielellään osallistuisi keskusteluun.

STTK:n Leila Kurki totesi, että energiateollisuus sääntely esimerkissä nykyiset järjestelmät eivät ole toteutuneet. Sääntely-ympäristöllä on suuri merkitys, onko lainvalmisteluasioissa pohdittu lainkaan sitoumus-teemoja? Kaikessa lainvalmistelussa tulisi olla kestävä kehitys pohjalla, siksi eri ministeriöiden osallistuminen on tärkeää.

5. Asiantuntijapaneelin arvio sitoumusprosessin etenemisestä ja ehdotukset kansallisen sitoumusprosessin jatkosta

Asiantuntijapaneeli on arvioinut sitoumusprosessin etenemistä. Professori Janne Hukkinen esitteli asiantuntijapaneelin näkemyksiä. Sitoumus on lupaava prosessi ja sen suosio saattaa kasvaa nopeastikin. Sitoumuksen onnistuminen edellyttää kuitenkin järjestelmällistä seuranta ja ylläpitoa. Nämä edellyttävät taas pysyvää organisaatiota tai sihteeristöä. Uhkaskenaarioron on kuitenkin se, että sitoumusprosessista tulee suosittu, mutta seuraamaton ja arvioimaton prosessi. Sitoumusprosessi menettää uskottavuutensa ja kestävä kehitys siinä sivussa

Paneeli esitteli neljä eri mallia mahdolliselle uudelle organisoitumiselle. Paneeli suosittaa, että toimikunta jatkaisi nykyisenlaisena, mutta sen tueksi perustettaisiin riippumaton säätiö, joka varmistaisi kytkennän globaaleihin tavoitteisiin ja toimisi linkkinä kansalaisyhteiskuntaan ja elinkeinoelämään. Sitralla tulisi olla rooli säätiön toiminnassa myös jossain määrin. Tämä on ratkaiseva vuosi, sillä sihteeristön resurssit vähenevät mm. pääsihteerin Rouhisen eläköitymisen johdosta. Paneeli suosittaa että kestävän kehityksen pääsihteeristö siirrettäisiin valtioneuvoston kansliaan.

6. Seuraavan hallituskauden viestit

Varapuheenjohtaja totesi, asiantuntijapaneeli tulee jatkamaan toimikunnan nykyisen toimikauden loppuun saakka, joten sillä on edelleen mahdollisuus esittää näkemyksiään kestävän kehityksen hallinnasta. Tässä vaiheessa ei ole syytä esittää liian yksityiskohtaista suunnitelmaa vuoden 2015 jälkeisestä hallintamallista. Toimikunta voi asiantuntijoidensa kanssa jatkaa suunnittelua täällä käydyn keskustelun pohjalta. Voimme yhdessä kirjata kestävän kehityksen toimikunnan

kantana, että seuraavan hallituksen toimeenpanosuunnitelmaan kirjataan lyhyesti, että

- 1) Kestävän kehityksen toimikunnan työtä jatketaan, ja
- 2) sen ydintehtäväksi määritellään kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumusprosessin edelleen kehittäminen vuoden 2015 jälkeisen globaalien kestävän kehityksen toimintaohjelman kansallisen osallistavan toimeenpanon yhtenä mallina.
- 3) Kestävän kehityksen toimikunta valmistelee vuoden 2015 aikana ehdotuksen kestävän kehityksen kansallisen hallintamallin uudistamisesta vuodesta 2016 alkavalle toimikaudelle.

Toimikunta hyväksyi esityksen.

Keskustelua

WWF:n Liisa Rohweder totesi, että toimikunnan tulevaisuus tulee turvata ja toimintaa vahvistaa. Kestävä kehitys on edelleen ulkoradalla. Jos emme turvaa kestävää kehitystä, ei meillä ole mahdollisuuksia taloudellista toiminnalle ja hyvinvoinnille. Sitoumukset ovat hienoja, mutta yksi sitoumus ei riitä. Rohweder kannusti, että jatkossa panostetaan jatkuvaan kehittämiseen. 2050 pitää tehdä isoja vaikeitakin muutoksia.

Pia Björkbacka SAK:sta kommentoi toimikunnan jatkoon liittyvä kantaa. Toimikunnan toiminnan tulee jatkua. Ydintehtävänä ei voi pelkästään olla sitoumuksen edelleen kehittäminen. Sitoumusprosessiin keskittyminen voi merkitä kokonaiskuvan ulkoistamista. Toimikunnan etuna on kokonaiskehityksen hallinta ja hallinnon vastuuttaminen. Nykytoimintaa pitäisi tuoda paremmin esille kohdassa 2.. Valtioneuvoston kanslian tulee olla keskeinen toimija. Silloin kestävän kehityksen strategiat eivät ole siiloutuneita. Vastuu ei olisi siis vain yhdessä ministeriössä vaan se olisi selkeästi priorisoitu asia. Ei ole perusteita siirtää toimikuntaa myöskään ulkoministeriöön. Siirto ei tuo lisäarvoa. Säätio-ideassa ulkoistetaan hallinnon vastuita, ja on vaikeampi toimia tasapuolisesti niin, että kaikki pääsevät mukaan vaikuttamaan.

STM:n Päivi Sillanaukee ihmetteli, miten hallintomalliuskovaisia suomalaiset ovat, eikä innostunut kestävän kehityksen toimikunnan siirtämisestä VNK:hon. Julkishallinnon alalle ei ole tulossa lisäresursseja, ja nykyään yhä useampi asia on poikkihallinnollinen. Jos kaikki asiat siirretään VNK:hon, ei pääministerin kanslia ehdi hoitamaan koordinointia.

Leila Kurki (STTK) totesi, että nyt on ratkaiseva vuosi, jolloin päätetään miten sitoumusprosessi viedään eteenpäin. Sitoumus2050 on paljon isompi kuin vain toimenpidesitoumus. Siksi sitoumusprosessin pitäisi olla paljon muutakin kuin

sitoumusten seuranta tai monistamista. Hallintomalliin liittyen Kurki kommentoi, että vastuut jäivät epäselviksi, kuten myös se, millainen rooli jäisi toimikunnalle. Uuden organisoitumisen mallin pitäisi olla mahdollisimman selkeä ja yksinkertainen.

Hallitusohjelmaviesteihin liittyen Kurki lisäsi vielä, että olisi parempi, jos hallitusohjelma rakentuisi neljän strategisen tavoitteen ympärille. Yhden tavoitteen tulisi olla kestävä kehityksen eteenpäin vieminen – se sitoisi kaikki ministeriöt viemään asiaa eteenpäin.

Juha Peltonen UM:stä kommentoi, että jos toimikunnan ydintehtävä jatkossa on yhteiskuntasitoumusprosessin edelleen kehittäminen, toimikunnan toiminnalla ei suurta vaikutusta toteutuuko kestävä kehitys. Suurempi vaikutus on lainsäädännöllä ja onko kehitysyhteistyöllä resursseja.

Liisa Pietola MTK:sta kommentoi, että keskustelu on tärkeää ja arvokasta. Hän on samoilla linjoilla Pia Björkbackan ja Leila Kurjen ajatusten kanssa. Sitoumusprosessi on tärkeää, mutta kokonaisvaltaista strategista otetta tarvitaan enemmän. VNK-vetoisuus tuntuisi hyvältä.

Inka Hopsu Kepasta totesi myös, että toimikunnan toiminnan tulee jatkua. Toimikunnan jatkoon liittyvä tehtävämäärittely oli kuitenkin liian suppea. Tähän voisi sisällyttää esimerkiksi sen, että toimikunnalla olisi kehityspoliittista toimikuntaa vastaava arviointirooli. Silloin toimikunnalla olisi selkeä tehtävä ja mandaatti. VNK olisi paras sijaintipaikka.

Liikenne- ja viestintäministeriön Kristiina Pietikäinen kommentoi, että ydintehtävän määrittely on kapea, jos mukana vain sitoumusprosessi.

Janne Hukkinen lisäsi, että säätiö ei ratkaise resurssiongelmia, mutta se auttaisi. Säätiön perusidea on, että siihen liittyy kestävä kehityksen itseohjautuvuus. Ne tavoitteet mihin sitoudutaan ovat kansainvälisiä tavoitteita.

Pääsihteeri Rouhinen totesi loppuun, että sitoumusprosessi on hyvin laaja, ja viittauksia on moneen. Sitoumus pitää sisällään laajan toimeksiannon, ei vain toimenpidesitoumuksien hallinnointia. Tarkistamme syksyllä YK:n hyväksytyä globaalit kestävä kehityksen tavoitteet, miten sitoumuksen tavoitteita kehitetään. Toimintakunta on tärkeä foorumi, tarvitaan eri yhteiskunnallisten toimijatahojen osallistavuutta.

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA
FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

7. Muut asiat

Viron kestävän kehityksen toimikunnan delegaatio vierailee Sitrassa 12.3., ja tapaa kestävän kehityksen toimikunnan sihteeriä ja muutamia toimikunnan jäseniä. Virolaiset ovat kiinnostuneita oppimaan Suomen kestävän kehityksen yhteiskuntasitoutusprosessin kokemuksista.

8. Seuraava kokous

Varataan alustavasti kesäkuun 9. päivä klo 9 – 11. Kokouksen toteutuminen riippuu tulevasta puheenjohtajasta. Toimikunnan kokoonpanoahan tarkistetaan hallituksen ja eduskunnan edustajien osalta.

Syksyn ensimmäisestä kokouksesta päätetään myöhemmin. Kokous pidetään todennäköisesti lokakuussa.

9. Kokouksen päättäminen

Varapuheenjohtaja pahoitteli, että hänen toimintansa kestävän kehityksen toimikunnassa jäi yhteen vain kokoukseen. ”Toivon, että toimikunta – hallituksen tuella – jatkaa kestävän kehityksen sitoutusprosessin laajentamista” totesi ministeri Grahn-Laasonen.

Puheenjohtaja päätti kokouksen 11.30.